

Enligt sändlista

BILDANDE AV

Fjärdingsöarnas naturreservat

Objektnummer	2050202
Län	Västernorrland
Kommun	Kramfors
Socken	Nordingrå
Fastighet	Del av Fällsvik 13:4.
Markägare	Staten genom Naturvårdsverket.
Förvaltare	Länsstyrelsen
Lägesbeskrivning	Cirka 10 km sydsydost om Nordingrå kyrka.
Mittpunkt	x: 669055,5 y: 6970757 (SWEREF 99)
Areal [hektar]	706,0
Prod skogsmark [ha]	60,0

Naturtyper [ha]	Hav	593
	Hällmark	53
	Tallskog	21
	Granskog	18
	Barrblandskog	15
	Triviallövskog	3,5
	Lövblandad barrskog	2,5

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen i enlighet med 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att de föreskrifter som framgår av detta beslut ska gälla beträffande naturreservatet.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken gäller från den dag de vinner laga

kraft. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller från kungörelsedatum även om beslutet överklagas.

När detta beslut vunnit laga kraft i alla delar, upphävs den del av Nordingrå naturreservat (tidigare naturvårdsområde, dnr 11.126-2420-82, beslutsdatum 1983-03-03) som ligger inom Fjärdingsöarnas naturreservat, liksom fågelskyddsområdet Långskärsklubben (dnr 11.122-804-75, beslutsdatum 1976-03-22). Observera att övriga delar av Nordingrå naturreservat finns kvar oförändrade, liksom övriga fågelskär förutom Långskärsklubben i beslutet om fågelskyddsområden från 1976.

I enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan.

SYFTE

Området skyddas i syfte att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer, i synnerhet marina. Det innefattar en grupp öar med omgivande havsbottnar som utgör en förhållandevis oexploaterad kustmiljö. Till den hör väl utvecklade algsamhällen med livsmiljöer för fiskar och övrigt djurliv, värdefulla förekomster av häckande kustfåglar, liksom öarnas naturskogar. Detta ska ske genom att låta området huvudsakligen utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer. För en del av området är avsikten att mer i detalj granska förutsättningarna för och eventuellt utföra naturvårdsbränning. På mindre ytor är målet att hålla kulturlämningar synliga.

Syftet är även att, inom ramen för ovannämnda syfte, ge allmänheten möjlighet till friluftsliv. Det ska ske utan att göra intrång på områdets karaktär av oexploaterad kust.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 uppföra byggnad, mast, brygga eller annan anläggning på mark eller i vatten.
- 2 bedriva täkt (inklusive täkt för dricksvatten), anordna upplag, borra, spränga, schakta, gräva, muddra, utfylla, tippa eller på annat sätt skada mark, botten och block.
- 3 dika, dikesrensa eller dämna.
- 4 anlägga luft-, vatten- eller markledning, stängsel eller hägnad samt rör eller ledning i vattnet eller på botten.
- 5 anlägga väg, stig, bro eller spång.
- 6 bedriva skogsbruk; avverka eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna, träd och buskar, samt utföra annan skogsvårdsåtgärd.
- 7 sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödningsämnen.
- 8 inplantera djur, fiskar, växter eller andra organismer.
- 9 anlägga eller bedriva akvakultur (exempelvis fiskodling) av djur eller växter.

- 10 släppa ut avloppsvatten, barlastvatten eller tankspolvatten.
- 11 bunkra, lossa eller lagra flytande bränsle.
- 12 ankra, förtöja eller lägga upp båt eller annat fartyg längre tid än 2 dygn, förutom när vädret inte medger fortsatt färd.
- 13 bedriva fiske med bottentrål.
- 14 bedriva algtäkt.
- 15 upplåta området för militär övningsverksamhet.
- 16 jaga. Under perioden 25 augusti-31 december får jakt bedrivas.
- 17 landstiga på eller vistas inom 100 m från Långskärsklubben under perioden 15 mars-15 augusti.

B. Föreskrifter om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt att tåla intrång enligt 7 kap. 6 § miljöbalken.

Markägare och innehavare av särskild rätt förpliktigas tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

- 1 markering av reservatsgränsen.
- 2 uppsättning av informations- och förbudstavlor.
- 3 uppförande och underhåll av mindre anordningar för friluftslivet, såsom rastplatser och bryggor.
- 4 undersökningar av mark, bottenar, vatten, vegetation, fisk och annat djurliv, samt markering av därtill hörande provytor.
- 5 framröjning av forn- och andra kulturlämningar.
- 6 eventuella kontrollerade naturvårdsbränningar på Germundsön med därtill hörande åtgärder, som exempelvis selektiva huggningsingrepp. Inför planering av bränning ska samråd ske med berörd sameby.
- 7 avlägsnande av främmande arter, exempelvis vresros och mink, med därtill hörande åtgärder.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 fälla eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna träd och buskar.
- 2 insamla mossor, svampar, alger eller lavar med undantag för plockning av icke fridlysta marklevande svampar. Föreskriften gäller inte inom stugområdet i bilaga 2.
- 3 genom grävning eller på annat sätt skada mark, bottenar eller vattenmiljöer.
- 4 klättra i boträd eller på annat sätt medvetet störa eller skada djurlivet.
- 5 bedriva fiske med bottentrål.

- 6 ankra, förtöja eller lägga upp båt eller annat fartyg längre tid än 2 dygn, förutom när vädret inte medger fortsatt färd.
- 7 bunkra, lossa eller lagra flytande bränsle.
- 8 släppa ut avloppsvatten, barlastvatten eller tankspolvatten.
- 9 genomföra tävlingar, lägerverksamhet eller andra arrangemang utan länsstyrelsens tillstånd.
- 10 uppföra anläggning, såsom vindskydd, koja, bänk, spång, stängsel, ledning, mast eller torn.
- 11 sätta upp skylt, tavla, affisch eller göra inskrift.
- 12 landstiga på eller vistas inom 100 m från Långskärsklubben under perioden 15 mars-15 augusti.

Förbuden ovan ska inte hindra de nödvändiga åtgärder som krävs då människors säkerhet eller andra höga värden hotas, såsom vid besvärligt väder, motorhaveri eller annat tekniskt fel, oljeläckage, eller vid räddningsaktioner. Stränder och vikar inom reservatet får dock inte nyttjas som så kallade offervikar där exempelvis olja dumpas (se föreskr. A7).

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för farledshållaren, idag Sjöfartsverket, att anlägga, underhålla eller utföra förbättringsåtgärder på sjösäkerhetsanordningar (sk. SSA, dvs. fyrar, bojar, prickar m.m.).

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för bedrivande av renskötsel, inklusive exempelvis snöskoterkörning, i enlighet med bland annat rennäringslagen (1971:437) respektive terrängkörningsförordningen (1978:594).

Vid Långskärets norra strand finns ett område med fyra stugor (bilaga 2):

- Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll av dessa befintliga fyra stugor, liksom altaner, bastu, badtunna, dass, båtanläggningsplatser samt spänger som finns kring dessa, för att upprätthålla det skick som stugorna och de övriga anläggningarna i bilaga 2 håller idag. Anläggningarna ska hållas i fortsatt gott skick. Föreskrifterna tillåter inte anläggning av rabatter och plantering av ditförda växter (se föreskr. A2 och A8).
- Inom stugområdet ska föreskrifterna inte hindra nyttjande av mindre mängder flytande bränsle till kök, båt och liknande husbehov. Stugägarna ska utan hinder från reservatsföreskrifterna kunna kompostera avfall från dasset i stugområdet.
- Inom stugområdet ska inte föreskrifterna hindra stugägare att fälla större träd som kan skada någon av byggnaderna i bilaga 2 om de faller. Fällningen bör dock om möjlighet finns utföras av reservatsförvaltningen, varvid stugägare kontakter förvaltningen. Vidare får trädplantor ryckas och buskar röjas inom stugområdet i syfte att upprätthålla utsikt från stugorna. Träd som fällts inom stugområdet får kapas och nyttjas av ägarna till stugorna.
- Föreskrifterna ska inte hindra att respektive stuga på Långskäret anlägger och underhåller en ankringsboj och en enklare sommarbrygga för en fritidsbåt. Dessa anläggningar får inte inkräkta på de förtöjningsplatser som markeras för allmänheten och som den sålunda har företräde till (se skötselkarta 2). Ägare och boende i stugorna har rätt att förtöja vid förtöjningsplatser som hör till stugorna under längre tid än 2 dygn (jfr. föreskr. A12 och C6).
- Ägare till de två östliga stugorna på Långskäret kan utan hinder av föreskrifterna anlägga varsin enklare båtbygga inom område markerat i bilaga 2 (totalt två byggor inom

området). Vidare ska föreskrifterna inte hindra ägare till de mindre stugorna att bygga ut dem till maximalt den storlek som den största stugan har idag. För samtliga fyra stugor på Långskäret ska föreskrifterna inte hindra att ett förrådsutrymme anläggs dikt an mot en vägg per stuga och som sträcker sig högst en meter ut från väggen. Samtliga nya anläggningar ska anmälas till länsstyrelsen innan de påbörjas. Det är inte tillåtet med några ytterligare nya anläggningar än de som nämns i detta stycke.

- Observera att övrigt regelverk, kring exempelvis strandskydd och bygglov, fortsatt gäller parallellt med reservatsföreskrifterna, vilket innebär att exempelvis bygglov kan krävas för någon av de ovan nämnda nya anläggningarna.

Tillstånd enligt föreskrift C9 kan innebära att undantag ges från flera föreskrifter. För verksamheten gäller att eventuell åverkan inte annat än alldeles obetydligt får påverka de värden som reservatet syftar till att bevara.

Föreskrifterna ska inte hindra jakt som behövs för renskötsel på varg, lo, björn och järv under perioden 25 augusti-30 april, eller för fiskenäring på gråsäl och storskarv under perioden 25 augusti-31 december. Sådan jakt (s.k. skyddsjakt) regleras i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905). Sådan jakt är inte tillåten på andra arter än nyss nämnda.

Tillstånd kan sökas från länsstyrelsen för att bedriva jakt på främmande arter som exempelvis mink (jfr. föreskr. B7), även under häckningstid för fåglar. Om utmärglat eller skadat vilt påträffas någonstans i reservatet kan avlivning ske, men ska föregås av anmälan till länsstyrelsen.

Länsstyrelsen kan ge tillstånd för vetenskapliga undersökningar som innebär någon form av markering, fällfångst eller annan åverkan, under förutsättning att denna åverkan inte annat än alldeles obetydligt påverkar de värden som reservatet syftar till att bevara.

Vetenskapliga undersökningar som inte innebär markering av provytor eller annan åverkan är tillåtna i reservatet. Vidare ska föreskrifterna inte hindra att i vetenskapligt syfte ta minsta möjliga mängd belägg för artbestämning av exempelvis svampar eller insekter. Observera dock att insamling av vissa arter även kan vara reglerad i artskyddsförordningen (2007:845).

Föreskrifterna A16 och C4 ska inte hindra ringmärkning av fågel i enlighet med övrigt regelverk.

I den mån Långskärsklubben berörs av den verksamhet som anges i föregående tre stycken, krävs tillstånd som kan sökas hos länsstyrelsen för att kunna landstiga på ön under viss tid på året (jfr. föreskr. A17 och C12).

Föreskrifterna ska inte hindra de åtgärder som krävs för att bekämpa okontrollerad brand i reservatet. All sådan bekämpning ska ske med så skonsamma metoder som möjligt och därmed största hänsyn till mark, vegetation och vatten.

I enlighet med 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., ansvarar länsstyrelsen för förvaltningen av reservatet. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som anges ovan under B och vars utförande beskrivs närmare i skötselplanen.

Föreskrifterna under C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte nyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

SKÄLEN FÖR BESLUT

Områdesbeskrivning

Fjärdingsöarna återfinns i och strax utanför mynningen till Gaviksfjärden. Havsdjupet når knappa 65 meter och reservatet domineras av bottenar nedom 20 meters djup (bilaga 1). Berggrunden utgörs av diabas. De grunda havsbottenarna utgörs framför allt av håll, block och sten och öarna till stor del av hållmarker och smärre moränavlagringar. De djupare belägna bottenarna utgörs av sand, grus, sten och lera. På framför allt Germundsön finns smärre områden med klapperfält och grusiga svallsediment, bland annat en grusig sandstrand vid öns norra spets.

I områdets södra del finns flera rev som tillsammans med öarna skapar en varierad miljö för olika typer av algsamhällen. Områdets belägenhet, exponerat ut mot öppet hav, och djup gör vattenutbytet gott och siktdjupet stort. Dessa faktorer ger området goda förutsättningar att hysa riklig förekomst av alger, exempelvis blåstång. Blåstång är en nyckelart vars bälten utgör livsmiljö för många djur och växter. Vid dykningar har väl utvecklade algsamhällen observerats i området. Vidare är den så vitt känt djupaste enskilda observationen av fastsittande blåstång i länet gjord strax söder om Långskäret på 13,9 meters djup (egentligen blåstång och/eller smaltång, som liknar varandra). Den noteringen gjordes år 2008, medelvärde för djupaste notering åren 2008-2018 på platsen är knappt 12 meter. På de grunda, sandiga bottenarna norr om Germundsön har kransalgerna borststräfs och havsrufse påträffats. Borststräfs är vanlig på länets grunda mjukbottenar, medan havsrufse är mer krävande och knuten till miljöer med god vattenkvalitet.

Reservatet hyser ett rikt kustfågelliv. De mest talrika häckande arterna är storskarv, fiskmå, gråtrut (VU)*, silvertärna och tordmule. Andra arter som häckar i området är exempelvis ejder (VU)*, svärta (NT)*, rödbena, roskarl (VU)*, kustlabb (NT)*, silltrut (NT)*, sillgrissla och tobisgrissla (NT)*. De största förekomsterna av häckande kustfåglar finner man på Långskärsklubben och Långskäret.

På de större öarna växer barrnaturskog. Skogen har påverkats av äldre tiders huggningar, men har också undgått rationellt modernt skogsbruk. Därför finns en del biologiskt viktiga element såsom gamla träd och död ved, element som återskapas allt mer med tiden. Södra delen av Germundsön utgörs av tallnaturskog med äldre träd på övervuxet klapper. Strandtrav, en växt som i landet finns endast vid den ångermanländska brantkusten, växer här och var på öarnas klippor ett stycke ovan vattenlinjen. På Långskäret har den regionalt ganska ovanliga växten strandloka påträffats.

På de tre större öarna finns flera fornlämningar och kulturhistoriska lämningar, som spänner över en lång tidsperiod. På Germundsön finns gravfält och enstaka gravar,

tomtningar och fångstanläggningar. På Långskäret finns, i anslutning till befintliga fritidsstugor, ett före detta fiskeläge med husgrunder, gistgårdar och labyrinter. På ön finns också tomtningar och en grav. På Rotskäret finns båtlänningar, ett par gravar och en tomtning. Gravarna är från brons- eller järnålder medan de andra lämningarna kan ha sitt ursprung från järnålder till långt fram i historisk tid. Stugorna på Långskäret är de enda anläggningar som nyttjas idag, och sammantaget är öarna och bottnarna tämligen oexploaterade.

Området besöks framför allt sommartid av den båtburna allmänheten. Under övriga tider på året är här få besökare. På Långskäret finns fyra stugor som tidigare använts för fiske och som nu används för fritidsboende. Öarna är belägna i Gaviksfjärdens mynning, och en del båttrafik in till denna fjärd förekommer, liksom till Fällsviks hamn norr om reservatet.

Sammantaget utgörs de prioriterade bevarandevärdena av ett oexploaterat kustavsnitt med flora och fauna som utvecklats under förhållandevis naturliga och ostörda betingelser, så väl i havet som på land.

)* NT = Nära hotad, VU = Sårbar, kategorier enligt 2015 års rödlista.

Ärendets beredning

I reservatet finns fyra kronoholmar, det vill säga öar som ägs av staten, i detta fall Naturvårdsverket. De fyra öarna har under århundraden varit föremål för meningsskiljaktigheter kring markägandet och framför allt strömmingsfiskerätten kring dessa. Detsamma gäller öarna Bäckerholmen, Ranken och Flasen, som ligger längre in i Gaviksfjärden utanför reservatsgränsen. Högsta domstolen slog den 29 juni 2000 fast att Hovrättens dom från 1998 ska gälla (mål nr Ö 2049-98 resp Ö 357/94). Den innebär att öarna i reservatet hör till staten, och att nämnda Bäckerholmen med Ranken och Flasen inte gör det. Fisket kring öarna är samfällt ägt utan att staten har någon del i det.

Statens naturvårdsverk hemställde 1984 till regeringen att Fjärdingsöarna skulle föras till naturvårdsfonden, med syfte att öarna skulle skyddas och ingå i Rotsidans naturreservat (dnr 204-6251-82). Regeringen biföll hemställan och förde öarna, inklusive Bäckerholmen med Ranken och Flasen som sedermera inte är att betrakta som statligt ägda, till naturvårdsfonden. Däremot gjorde länsstyrelsen aldrig någon utvidgning av Rotsidans naturreservat, utan efter klagan från markägare i trakten utreddes ägoförhållandena under 1990-talet. Ägoförhållandena avgjordes som framgår ovan i Högsta domstolen år 2000.

Fjärding betyder fjärdedel av någonting, exempelvis ett skeppslag (äldre indelning av Sveriges kustland) eller by. Benämningen Fjärdingsöarna kommer från den tid strömmingsfisket var förbehållet de sju byarna i Häggviksfjärdingen (Kammarkollegiets yttrande 1983-06-28, dnr 291-1740-82; Arkivkontoret 1978-01-12, Ark 89/1977).

Germundsön i norra delen av reservatet ingår i Nordingrå naturreservat (naturvårdsområde). Naturvårdsområdet instiftades som ett landskapsbildsskydd 1970, med regleringar som innebar att det var förbjudet att utan tillstånd uppföra nya byggnader och ändra befintliga. 1983 ombildades skyddet till ett naturvårdsområde, med samma regleringar. I dagsläget hanteras naturvårdsområdena som naturreservat (9 § lag om

införande av miljöbalken 1998:811).

Långskärsklubben med närliggande vatten utgör sedan 1976 fågelskyddsområde. Skyddet innebär att det är förbjudet att landstiga på ön och vistas i dess närhet under häckningstid.

Reservatet ingår i ett riksintresse enligt 3 kap. miljöbalken för naturvård, liksom i ett riksintresse för yrkesfiske till havs. En halv sjömil sydost om Långskärsklubben, utanför reservatet, finns ett sjöövningsområde för försvarsmakten som också är riksintressant. Reservatet ingår även i ett riksintresse för rörligt friluftsliv enligt 4 kap. miljöbalken, tillika ett riksintresse för obruten kust. Reservatet ingår i ett kustområde med särskilda kulturmiljövärden (Höga kusten, ej riksintresse). Vidare ingår reservatet även i ett HELCOM MPA (marine protected area, tidigare kallat BSPA), och ligger även inom världsarvet Höga kusten.

Naturreservatet ingår i marker som kan nyttjas för vinterbete av Voernese sameby.

På Långskäret finns fyra fritidsstugor. Länsstyrelsen har på uppdrag av Naturvårdsverket upprättat bostadsarrenden för stugorna och i detta beslut angivit vad som ska gälla för trädsäkring med mera (se ovan efter föreskrifterna).

Reservatsområdet ingår helt eller delvis i tre naturvårdsobjekt hos länsstyrelsen (nr 82025, 82651 och 82652).

I Kramfors kommuns översiktsplan från 2013 är området inte särskilt markerat. Kommunen föreslår i planen att "Nordingrå naturreservat" upphävs, det vill säga ovan nämnda naturvårdsområde som omfattar bland annat Germundsön. Några motstående intressen finns inte redovisade.

Inför remissbehandlingen har information hämtats från digitalt underlagsmaterial från mineralrättsregistret. Därvid har inga motstående intressen eller andra försvårande omständigheter påträffats.

Remissynpunkter har inkommit från Svenska Jägarförbundet, Skogsstyrelsen och Sametinget. Jägarförbundet är positiva till reservatsbildningen, men anser att jaktorn ska kunna restaureras och att nya ska kunna byggas efter ansökan. Vidare anser förbundet att de allmänna jakttiderna ska gälla. Skogsstyrelsen välkomnar reservatet och konstaterar att det bidrar till att uppfylla miljömålen Levande hav och skärgård samt Ett rikt växt- och djurliv. Sametinget anser att bildande av reservatet är förenligt med samiska intressen och att det är positivt att renskötselrätten beaktas i beslutet. Sametinget framför också att renskötseln bidrar till reservatets syfte att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Vidare anser tinget att det bör finnas möjlighet för skyddsjakt på varg, lo, järv och björn även under perioden 1.1-30.4. Sametinget menar att reservatet ingår i vinterbetesmarker för två samebyar, och att samråd ska hållas med berörda samebyar inför planering av naturvårdsbränning.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har beaktat de vid remissförfarandet inkomna synpunkterna genom justeringar av beslut och skötselplan, samt genom kontakter med vissa berörda stugägare,

jakträttsinnehavare, Kramfors kommun, Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten.

Vad gäller Jägareförbundets synpunkt kring jakttid, så är avsikten med reservatet att bevara häckningsområden även för tidigt häckande arter, inklusive havsörn. Därför anges jaktförbud från och med kalenderårets början. När det gäller jakttorn och eventuella därtill hörande siktgator torde de göra begränsad nytta i den aktuella terrängen och inte vara förenliga med syftet att bevara en oexploaterad kustmiljö.

Sametingets synpunkter kring skyddsjakt på rovdjur och samråd vid planering av naturvårdsbränning har förts in i beslut och skötselplan. Däremot finner länsstyrelsen att det är en, inte två, samebyars betesområde som berörs (kartverktyg på sametinget.se 20191205).

Sedan remissen har en mindre justering av gränsen i sydost gjorts. Två mindre grund har inkluderats och totala ytan ökat med drygt 30 hektar hav.

Hittillsvarande fågelskyddsområde för Långskärsklubben har inte gällt markinnehavaren, samt yrkesfiskare och statliga och kommunala tjänstemän som utför sitt arbete. Behovet för markägare, yrkesfiskare och kommunala tjänstemän att landstiga på ön bedöms numera vara marginellt. Vad gäller markägaren företräds den av reservatsförvaltningen. Sålunda bedömer länsstyrelsen det inte motiverat att behålla dessa undantag. Beslutet ger däremot länsstyrelsen rätt att för förvaltningen av reservatet beträda ön under angiven tid. Vidare anges nu ett avstånd från ön inom vilket beträdnadsförbudet gäller. Tidigare uttrycktes avstånd mer oprecist i form av "närhet... .. på sätt som stör fågellivet.". Numera är det ofta isfritt tidigare än 15 april, varför beträdnadsförbud bör gälla tidigare på våren än hittills.

Som nämns ovan ingår Germundsön i norra delen av reservatet i Nordingrå naturreservat (naturvårdsområde) sedan 1983. Detta skydd för landskapsbilden bedömer vi tillgodoses mer än väl av nu föreliggande reservatsföreskrifter. Därtill blir regleringarna nu mer omfattande, inkluderande förbud mot exempelvis skogsbruk, täkter och uppförande av byggnader och andra anläggningar.

Sammantaget innebär bildandet av naturreservatet Fjärdingsöarna mer ändamålsenliga skydd för dels landskapsbilden på och kring Germundsön, och dels fågellivet på Långskärsklubben. Sålunda är det motiverat att i enlighet med miljöbalken 7 kap. 7 § upphäva den del av naturvårdsområdet som ligger inom reservatet Fjärdingsöarna (dvs. Germundsön), liksom fågelskyddsområdet Långskärsklubben.

På Långskäret finns fyra fritidsstugor som tidigare utgjort fiskebodas. Länsstyrelsens hållning är att ägarna fortsatt har rätt att ha stugorna på ön, under förutsättning att de hålls i gott skick. Detta beslut har utformats för att så långt möjligt ange vad som gäller för stugorna och området kring dem. Med dessa ramar, tillsammans med anvisningar för allmänheten, bibehålls dagens intryck av ön och allmänheten avhålls inte från besök.

I dagsläget har två av stugorna på Långskäret enklare båtbygggor, medan de två andra stugornas ägare önskar anlägga enklare bygggor. Vidare har en stugägare önskemål om

utbyggnad av sin stuga, den idag minsta stugan. Länsstyrelsen bedömning är att reservatsföreskrifterna inte ska hindra dessa utbyggnader eller brygggor, markerade i bilaga 2, då de inte väsentligt förändrar intrycket av stranden, och inte heller hindrar besökande allmänhet. Därmed äventyrar utbyggnaderna och bryggorna inte heller syftet med reservatet (jfr. 7 kap. 25 § miljöbalken). Länsstyrelsen håller på att upprätta arrenden för stugorna. Eventuella utbyggnader och nya brygggor ska hanteras inom befintligt regelverk rörande strandskydd och bygglov. Detta regelverk sätts inte ur spel av reservatsbeslutet utan gäller parallellt med reservatsföreskrifterna. Inte heller föregriper detta reservatsbeslut dessa prövningar. Länsstyrelsens bedömning är att ytterligare utbyggnad än den angiven i bilaga 2 inte är förenlig med reservatets syfte, och därför tillåter reservatsföreskrifterna inte det. Inte heller är det motiverat med nybyggnation på någon av de andra öarna i reservatet, då det på motsvarande sätt skulle utgöra avsteg från syftet med områdesskyddet.

Områdets skogar har tidigare påverkats av huggningar men undgått rationellt skogsbruk. Sålunda har nybildning av skogsbiologiskt viktiga strukturer såsom äldre träd och död ved kunnat fortgå, och kommer att fortgå alltmer med tiden. Dessa värden är av grundläggande vikt för att bevara livsformer knutna till skogsmiljöer. Ett bevarande av naturvärdena i området är följaktligen oförenligt med konventionellt skogsbruk och annan exploatering.

Genom naturreservatsbildning undanröjs exploateringshot och förutsättningarna för bevarande av havs- och landmiljöerna, med därtill hörande strukturer, processer och arter, förbättras.

I den händelse en hotad art påträffas eller kunskapsläget ändras för en i dag känd art i reservatet, och det långsiktiga bevarandet av arten inte bedöms tryggt med nuvarande förvaltningsinriktning, kan det finnas skäl att utfärda en dispens som möjliggör åtgärder nödvändiga för arten. Sådan eventuell dispens ska motiveras av aktuell, välgrundad biologisk kunskap. Vidare bör eventuella åtgärder långsiktigt följas upp och berörda delar dokumenteras före och efter åtgärd. En eventuell dispens förutsätter att särskilda skäl föreligger i enlighet med 7 § 7 kap. miljöbalken, vilket innebär att åtgärderna måste vägas mot de värden som utgjort grund för tillkomsten av detta områdesskydd.

Länsstyrelsen bedömer att området signifikant bidrar till uppfyllandet av miljömålen "Levande hav och skärgård", "Levande skogar" och "Ett rikt växt- och djurliv". Bildande av reservatet är i enlighet med länsstyrelsens och Skogsstyrelsens strategi för områdesskydd på skogsmark i länet från december 2005, liksom den nationella strategin för skydd av skog från 2017.

Vidare bedömer vi att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken.

Länsstyrelsen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken att det för att bevara ovan nämnda naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat, samt att förordna om föreskrifter för området och att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd som behövs för områdets naturvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot såväl exploateringsföretag som skogsbruk i området.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill klaga över detta beslut ska skriva till regeringen, men skicka eller lämna skrivelsen till länsstyrelsen, epost vasternorrland@lansstyrelsen.se, eller postadress Länsstyrelsen, Enheten för skyddad natur, 871 86 Härnösand.

Skrivelsen ska ha kommit in inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet. I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Skriv namn, adress, telefonnummer och ärendets nummer. Om ytterligare upplysningar önskas, kontakta Pekka Bader telefon 0611-34 92 23, pekka.bader@lansstyrelsen.se.

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, i Post- och Inrikes Tidningar, i Tidningen Ångermanland och Nordsverige. Den dag kungörelsen varit införd i ortstidning anses berörda ha fått del av beslutet.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har även deltagit Therese Flodin, länsjurist, David Jonsson, länsfiskekonsulent, Mi Berglin, planhandläggare, samt Torbjörn Engberg, chef vid Enheten för skyddad natur.

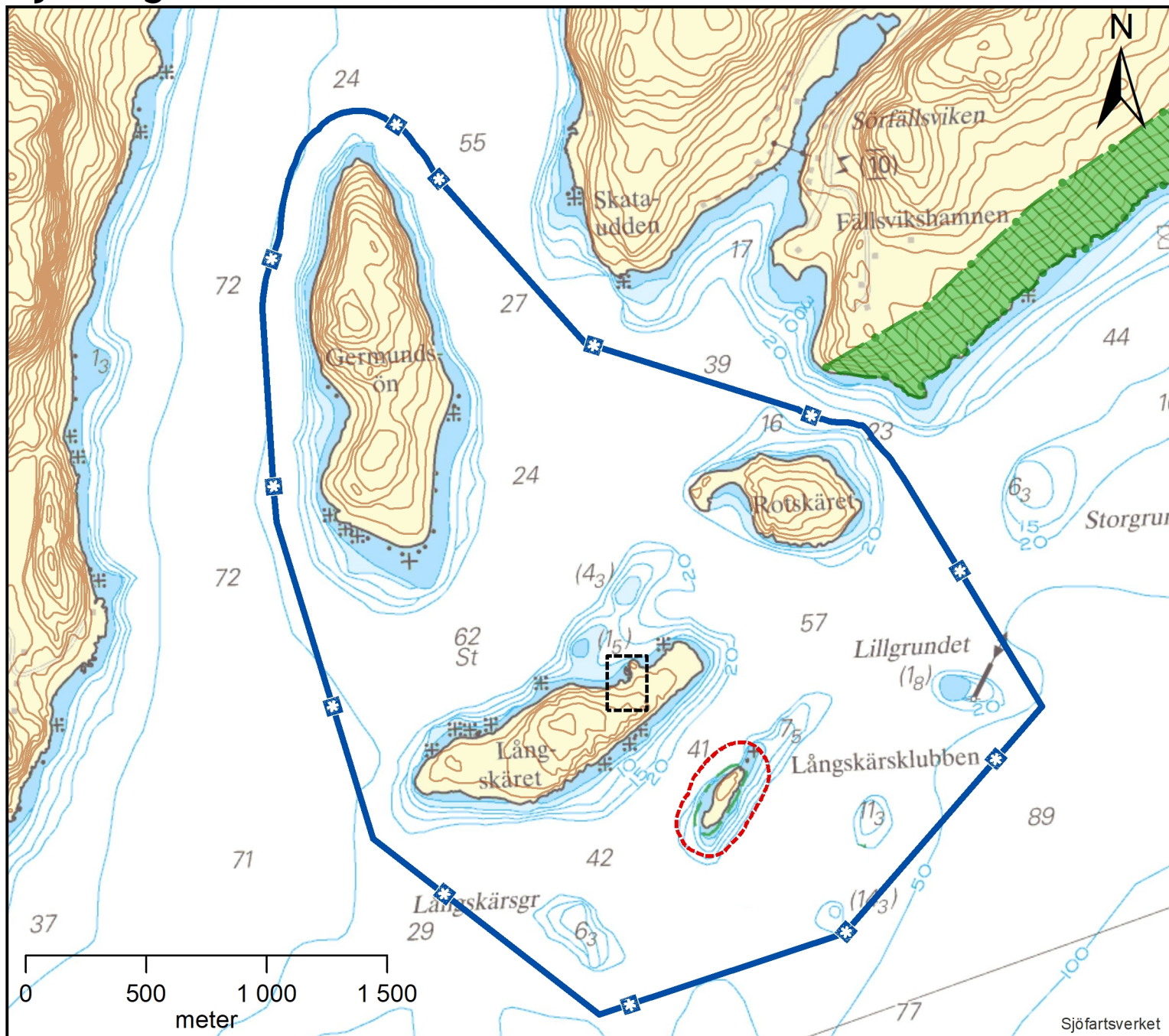
Berit Högman
landshövding

Pekka Bader
naturvårdshandläggare

Bilagor

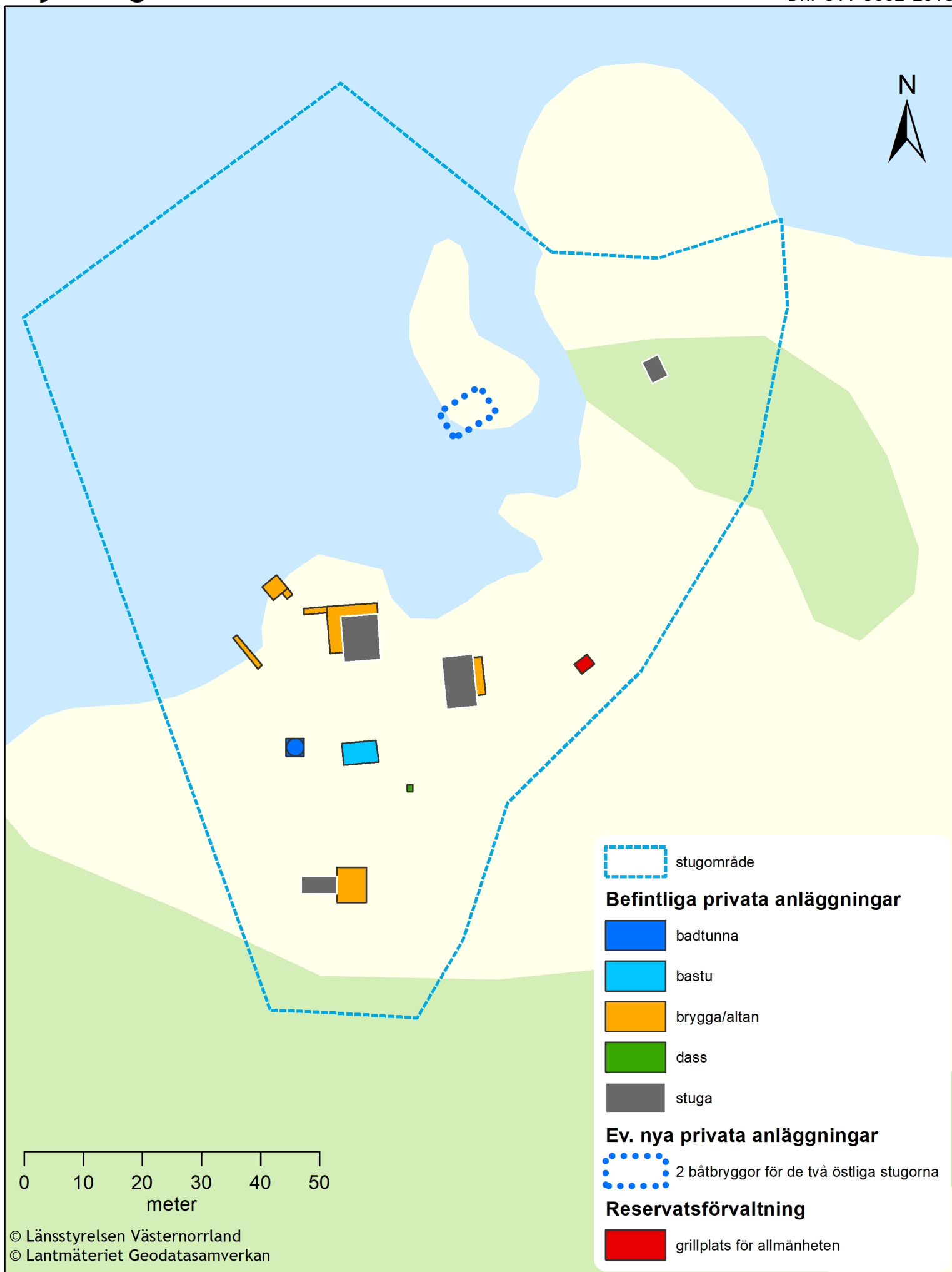
- 1 Beslutslista
- 2 Beslutslista; stugområde på Långskäret
- 3 Sändlista
- 4 Skötselplan

Fjärdingsöarnas naturreservat

- Fjärdingsöarnas naturreservat
- Beträdnadsförbud 15 mars-15 augusti
- Befintliga naturreservat
- Se bilaga 2.

Fjärdingsöarnas naturreservat

Fjärdingsöarnas naturreservat

Sändlista

Havs- och vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se
Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se
Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se
Riksantikvarieämbetet, registrator@raa.se
Inga-Britt Björklund, inga-britt.lennart@telia.com
Bo Lindén, lindenbo7@gmail.com
Kristina Marden, kristina.marden@hotmail.com
Inger Nordenberg, inger.nordenberg@home.se
Robert Nordlander, robban2081@hotmail.com
Olof Nordstrand, olle.ingela.fallsvik@gmail.com
Voernese sameby, Nils Aron Kristoffersson Kroik, nejlakroik@gmail.com
Jan Sundkvist, jan22466@gmail.com
Kent Westerlund, kent_westerlund@hotmail.com

Kopia för kännedom

Jordbruksverket, registrator@jordbruksverket.se
Lantmäterimyndigheten, registrator@lm.se
Skydda Skogen, info@skyddaskogen.se
Sametinget, kansli@sametinget.se
Sjöfartsverket, sjofartsverket@sjofartsverket.se
Fällsviks jaktlag, Staffan Rödén, staffan.roden@kramnet.se
Svenska Jägareförbundet, Göte Grubb, gote.grubb@jagareforbundet.se
Kramfors kommun, kommun@kramfors.se
Naturskyddsföreningen Länsförbundet Västernorrland, c/o Maria Danvind, maria.danvind@naturskyddsforeningen.se
Ångermanlands ornitologiska förening, mikael@nordendahl.se
Sveriges geologiska undersökning, sgu@sgu.se

Skötselplan för *Fjärdingsöarnas naturreservat*

Denna skötselplan ska användas tillsammans med det beslut som utgör grunden för planen. I beslutet återfinns viktig information såsom beslutsmening, syfte, föreskrifter och en sammanfattande beskrivning av området. Till planen hör två kartor, 1 och 2, samt ett förslag till anvisningsskylt för allmänheten för förtöjning av båtar.

Gränser

Reservatet ska märkas ut enligt svensk standard (SIS 03 15 22). Stolpar placeras på uddar på öarna där de syns väl från havet, samt på platser där det är naturligt att ta i land med båt.

Brand

Om okontrollerad brand uppkommer inom reservatet bör släckning inriktas mot naturliga avgränsningar, typiskt stränder, om räddningschefen anser att branden härmed slutligen kan bekämpas. Om det brinner på Långskäret bör stugområdet på skötselkarta 2 prioriteras i bekämpningen. All eventuell brandbekämpning ska ske med så skonsamma metoder som möjligt och därmed största hänsyn till mark, vegetation och vatten.

Servitut och samfälligheter mm

Så vitt känt finns endast en fiskesamfällighet i området, se nedan.

.

Fiske

Fisket i vattnen runt öarna utgör en oregistrerad fiskesamfällighet för hemmanet Fällsvik. Fyra fastigheter ingår i samfälligheten och dessa ägs för närvarande av fyra personer. Fisket regleras inte i reservatsföreskrifterna, annat än att åverkan på botten inte är tillåten. Det innebär att exempelvis bottentrålning inte är tillåten (föreskr. A2 och A13).

Jakt

All jakt på högvilt på Germundsön, Rotskäret och Långskäret (inte Långskärsklubben) är upplåten till Näs-Fällsviks jaktlag till den 30 juni 2020. Småviltjakten på Germundsön och Långskäret är upplåten till en privatperson till den 30 juni 2024. Reservatsföreskrifterna innebär att denna jakt får bedrivas endast under hösten, från 25 augusti och kalenderåret ut. Tillstånd kan sökas för jakt på främmande arter och avlivning av skadat vilt kan ske efter anmälan till länsstyrelsen. Vidare kan viss tillståndsgiven skydds jakt som behövs för renskötsel och fiskenäring bedrivas utan hinder av reservatsföreskrifterna (se reservatbeslutet för detaljer).

Byggnader

Öarna har utgjort så kallade odisponerade kronoholmar, det vill säga staten har inte nyttjat dem för något särskilt. Sådana öar har sedan 1766 års fiskeristadga fritt kunnat disponeras av fiskande befolkning för bodar, båtplatser med mera. På så vis kan enskilda personer ha lagligt uppförda byggnader på kronoholmar, statligt ägda öar, utan att äga marken. Denna rätt att disponera kronoholmar togs bort på 1980-talet (Fastighetsbestämning 1990-10-31, Fastighetsbildningsmyndigheten, Dnr Y7 63842). På Långskäret finns fyra stugor som tidigare har använts som fiskebodar, sannolikt sedan lång tid tillbaka (skötselkarta 2). Några servitut finns inte för stugorna och länsstyrelsen håller på att upprätta bostadsarrenden för stugorna.

Som framgår av reservatsbeslutet ska reservatsföreskrifterna inte hindra underhåll av befintliga fyra stugor, vissa utbyggnader, anläggande av en brygga och boj per stuga, samt trädsäkring och röjning av buskar kring stugorna. Stugägarna har i samband med reservatsbildningen väl informerats om att strandskyddsbestämmelser och regelverk kring bygglov fortsatt gäller, det vill säga formuleringarna i reservatsbeslutet innebär inte att stugägare har rätt att exempelvis göra en utbyggnad. Stugägare förutsätts vidare inte nyttja eller försvåra tillgängligheten till landningsplatser anvisade för allmänheten. När ingen allmänhet besöker ön kan givetvis stugägarna nyttja även dessa platser. Eventuell trädfällning kring stugorna bör i första hand utföras av reservatsförvaltningen om så är praktiskt rimligt. Stugägare kontaktar reservatsförvaltningen när fällning blir aktuell.

Förvaltning och tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för förvaltningen av reservatet och tillsynen när det gäller efterlevnaden av reservatsbestämmelserna.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Området har indelats i tre skötselområden, varav skötselområde 3 omfattar hela reservatet.

Skötselområde 1

Havsbottnar

Övergripande mål

Bottnarna ska i möjligaste mån få utvecklas fritt efter naturliga processer, utan antropogen fysisk eller annan åverkan.

Målordikatorer:

- Utbredningen av blåstång/smaltång sträcker sig nedom 10 meters djup.
Blåstång/smaltång har år 2008 noterats ned till 13,9 meters djup.

Åtgärder

- Kartering av bottnar
Det är önskvärt att bottnarna karteras för att få en mer detaljerad naturtypskarta över bottnarna. Karteringen bör avse dels jordart, och dels växt- och djursamhällen. En sådan

inledande kartering bör sedan kunna ligga till grund för långsiktig uppföljning av reservatets marina miljöer.

Inga åtgärder förutom uppföljning. Det ter sig praktiskt nära på ogörligt att som för skötselområde 2, ha som målsättning att hålla främmande arter borta. Däremot bör de om möjligt följas kvantitativt.

Skötselområde 2

Öar

Övergripande mål

Skogar och övriga naturtyper utvecklas i möjligaste mån efter naturliga processer, utan påtaglig antropogen fysisk eller annan åverkan.

Målordikatorer:

- Främmande, särskilt invasiva, arter finns ej i området.

Åtgärder

- Inventering av främmande arter
På öarna bör arter som vresros, lupiner och mink eftersökas. Påträffas de må dessa om möjligt bekämpas och helst helt avlägsnas.
- Bedömning av kulturlämningar
Forn- och övriga kulturlämningar bör besökas och tillsammans med expertis bedömas om huruvida några av dem bör och behöver göras mer synliga.
- Utredda ev. naturvårdsbränning
På Germundsön bör behovet och möjligheterna att genomföra bränning utredas. Därvid måste hänsyn tas till vilka natur- och kulturvärden som kan gynnas respektive ta skada av en sådan åtgärd. Inför planering av bränning ska samråd ske med berörd sameby. Området måste också sättas i relation till delar av länet (trakter) där naturvårdsbränning är en prioriterad åtgärd. En sådan analys kan komma fram till att det inte är motiverat att prioritera resurser för naturvårdsbränning till Germundsön.

Skötselområde 3

Information och tillgänglighet

Övergripande mål

De tre större öarna ska vara tillgängliga för allmänheten. Besökare ska få vederhäftig och lättillgänglig information om områdets naturvärden. Några särskilda anordningar, förutom anvisning till ankringsplats och bänkbord på Långskäret (se nedan), bör ej finnas för att inte äventyra områdets prägel av orörd kust. Däremot bör det med fördel finnas tips om exempelvis lämpliga stränder för landstigning med kajak, på bland annat länsstyrelsens hemsida och på informationsskyltar i området.

Målordikatorer:

- Aktuell information finns på länsstyrelsens hemsida.
- Informationstavlor är på plats och i gott skick.

Åtgärder

■ Förtöjningsplatser för allmänheten

Kring stugorna vid Långskärets norra strand sätts skyltar med texten "Gäst" upp som visar lämpliga förtöjningsplatser för besökare (se skötselkarta 2, samt förslag till skylt). Vid dessa platser, omedelbart intill gäst-skyltarna, sätts förtöjningsöglor fast i berg (det finns någon äldre ögla redan idag). Öglorna färgmarkeras så de syns väl från båt.

■ Information på hemsida

En beskrivning av området och dess naturvärden läggs ut på länsstyrelsens hemsida.

■ Informationstavlor

Förslagsvis sätts informationstavlor upp på minst en plats på de tre större öarna där det är naturligt för besökare att ta i land (skötselkartor 1 och 2). Kanske skulle en tavla kunna sättas upp även i Fällsviks hamn norr om reservatet. En sådan placering måste dock föregås av kontakt med berörd markägare.

■ Skyltar beträdnadsförbud

På Långskärsklubben finns skyltar som behöver revideras så att korrekt information ges (se föreskr. A17 och C12). Skyltarna ska ha stor text som kan läsas på håll av sjöfarande.

■ Bänkbord och eldstad

Bordet ersätter ett befinligt i anslutning till stugorna på Långskäret. Intill bänkbordet anläggs en timrad eldstad. Den mer precisa placeringen ska förankras med stugägarna. Besökare ska enkelt förstå att denna plats är till för allmänheten. Eventuellt kan träd som tas ned intill stugorna nyttjas som ved, som framgår av reservatsbeslutet har stugägarna rätt att för egen del nyttja nedtagna träd.

Sammanfattning och prioritering av åtgärder

Prio	Åtgärd	Skötsel- omr	Start	Intervall	Finansiering
1	Förtöjningsplatser för allmänheten	3	2020	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Inventering av främmande arter	2	2020	var 5:e år	reservatsanslag
1	Information på hemsida	3	2020	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Informationstavlor	3	2020	årligen	reservatsanslag
1	Skyltar beträdnadsförbud	3	2020	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Kartering av bottnar	1	2020	engångsåtgärd	reservatsanslag
2	Bänkbord och eldstad	3	2021	engångsåtgärd	reservatsanslag
2	Bedömning av kulturlämningar	2	2021	engångsåtgärd	reservatsanslag
3	Utreda ev. naturvårdsbränning	2	2025	engångsåtgärd	reservatsanslag

Uppföljning

Uppföljning av reservatets syfte och gynnsam bevarandestatus för miljöer och arter är en prioriterad uppgift för reservatsförvaltningen, förutom de åtgärder som anges ovan.

Områdets undervattensvegetation har tidigare dykinventerats och filmats. Söder om Långskäret finns bland annat länets längsta tidsserie för miljöövervakning av makrovegetation. Det är önskvärt att makrovegetationen fortsatt följs årligen. Det är också önskvärt att de marina miljöernas utbredning i området dokumenteras mer i detalj. Som nämnts under skötselområde 1 bör blåstång/smaltång inventeras vad gäller djuputbredning och täckningsgrad på olika djup. En annan art som särskilt bör beaktas är blåmussla, liksom de invasiva havsborstmaskarna i släktet *Marenzelleria*. På stränderna bör den likaledes invasiva växten vresros följas särskilt.

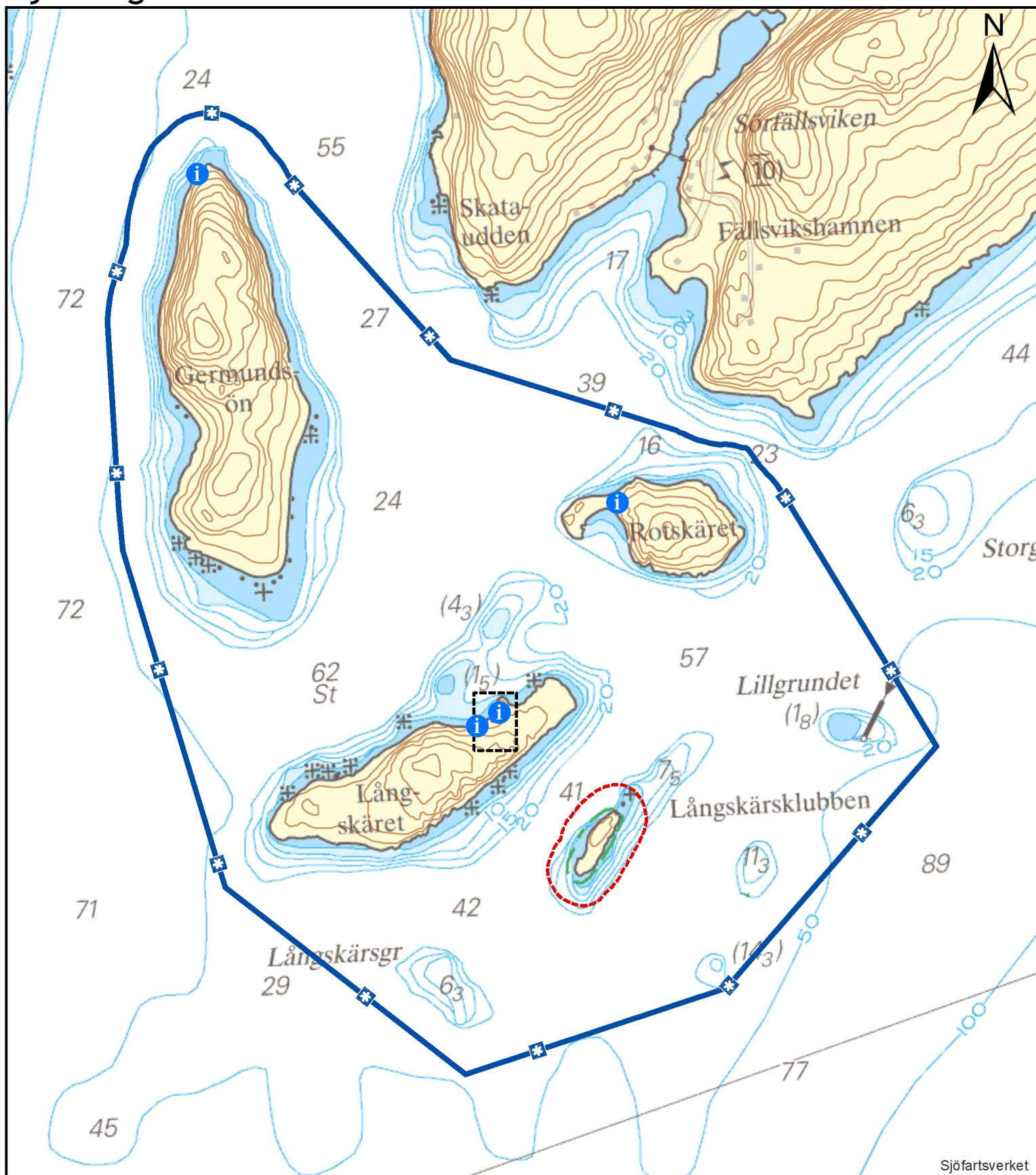
Områdets kustfågelfauna bör inventeras regelbundet. Dessa inventeringar bör dock omfatta ett betydligt större område än bara reservatet för att man ska kunna bedöma olika arters bevarandestatus. Inventeringarna bör också upprepas åtminstone vart 5-6:e år för att inom rimlig tid kunna bedöma trender.

Inventeringar av organismer som normalt förekommer i naturskogsmiljö bör genomföras ungefär vart 20:e år mellanrum (vedlevande svampar, insekter, lavar, mossor). Därvid är det viktigt att noga dokumentera inventeringsinsatsen för att verkligen kunna detektera främst kvalitativa skillnader över tid. Man kan förvänta sig att skogarna med tiden strukturellt förändras, med framför allt mer död ved. Då kan man också förvänta sig att hitta arter som inte fanns vid reservatets tillblivelse.

Sammanfattning av uppföljningsbara mål

Skötsel- omr	Kvalitetsmål	Intervall
1	Utbredningen av blåstång/smaltång sträcker sig nedom 10 meters djup.	vart 10:e år
2	Främmande, särskilt invasiva, arter finns ej i området.	vart 5:e år
3	Informationstavlor är på plats och i gott skick.	löpande
3	Aktuell information finns på länsstyrelsens hemsida.	löpande

Fjärdingsöarnas naturreservat

Sjöfartsverket

i Informationsskyltar, förslag till placering

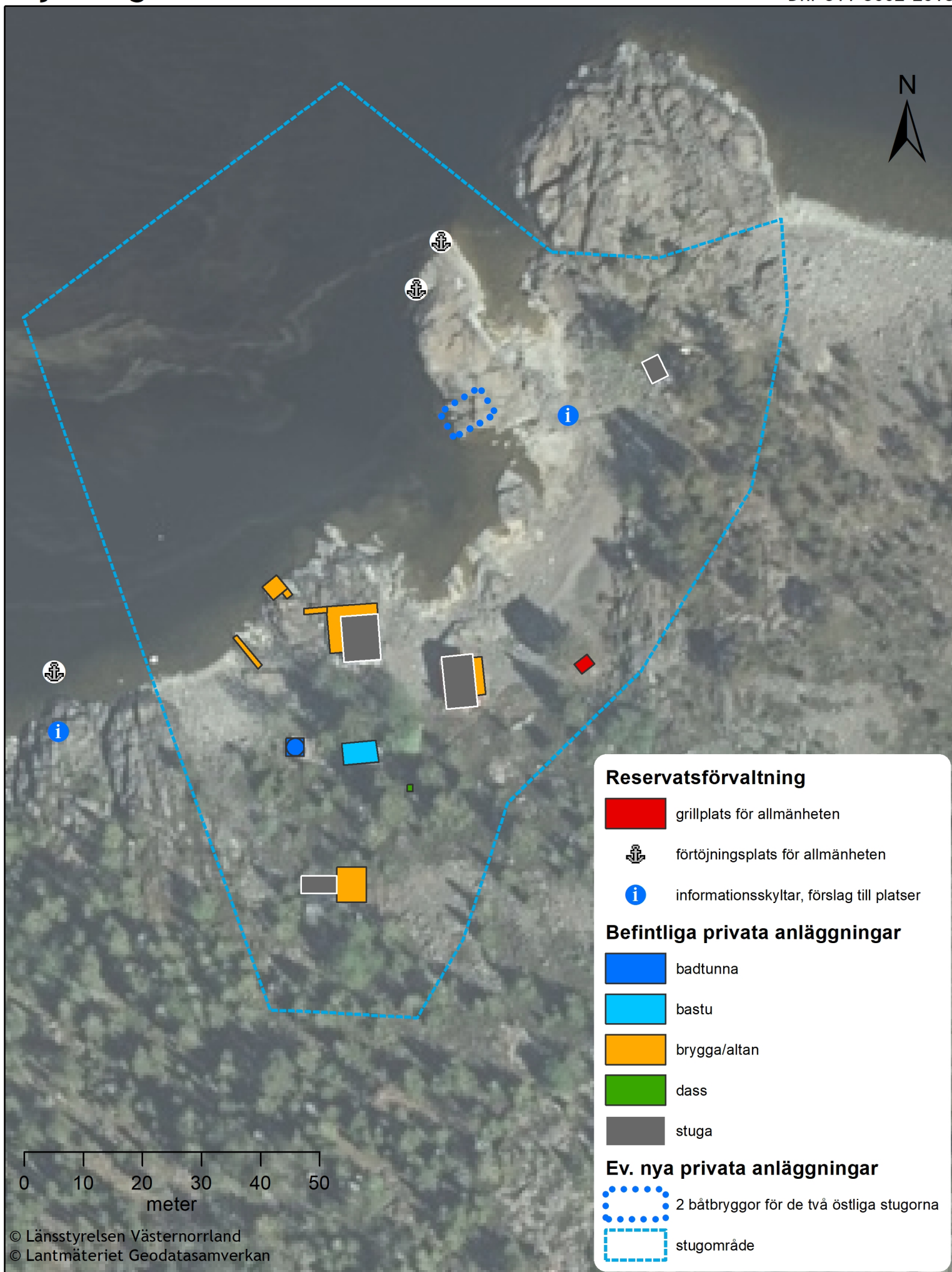
***** Fjärdingsöarnas naturreservat

--- Beträdnadsförbud 15 mars-15 augusti

--- Se skötselkarta 2.

0 500 1 000 1 500
meter

Fjärdingsöarnas naturreservat

GÄST

GUEST

VIERAS